

INSTITUTUL DE STUDII SUD-EST EUROPENE - ACADEMIA ROMÂNĂ

PLANUL DE CERCETĂRI PENTRU ANUL 2024

Programul 1. Mărturii românești peste hotare. Creații românești și izvoare despre români în colecții din străinătate. Coordonator: Ioana Feodorov. Program fundamental permanent al Academiei Române.

Colectiv de cercetare: Ioana Feodorov, Andrei Pippidi, Mihai Țipău, Daniel Cain, David L. Neagu, Nicholas Bishara, cu colaborarea Iulianei Deac (tehnoredactor).

Lucrări planificate:

1. Mihai Țipău, *Mărturii românești peste hotare. Grecia*, ediție revizuită și adăugită, pregătire pentru publicare la Editura Istros.
2. Nicholas Bishara, Inventarul cărții tipărite de Antim Ivireanul răspândite în țările cuprinse în seria Mărturii românești peste hotare, vol. I-VI.2.

Programul 2. Continuitate, unitate, diversitate culturală și lingvistică în Europa de Sud-Est (epoca medievală și modernă). Coordonator: Cătălina Vătășescu. Programului îi este asociat un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe: *Continuity, Unity, Cultural and Linguistic Diversity in Southeastern Europe (Medieval and Modern Times)* (2023-2025).

Lucrări planificate:

1. Cătălina Vătășescu *Studiu lingvistic asupra credințelor religioase ale românilor și albanezilor în context sud-est european* (2023-2025).
2. Oana Uță Bărbulescu, *Cercetare asupra slavonismelor culte din textele vechi românești* (2023-2025) (în colaborare cu Dana Mihaela Zamfir, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române).
3. Cristina Codarcea, *Educație ecleziastică și misiuni apostolice în Peninsula Balcanică, secolele XVII-XIX. Formarea clerului misionar în vederea reconstrucției comunităților catolice din Rumelia otomană.* (2023-2025).
4. Simona Nicolae, *Verbele iubirii în poezia greacă* (2023-2025)

Programul 3. Antropologia socială a spațiului sud-est european. Coordonator: Stelu Șerban. Programului îi este asociat un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe (2021-2023):

Lucrări planificate:

1. Stelu Șerban, *Contribuții la o istorie a mediului din Lunca Dunării de Jos* (2022-2024)
2. Ștefan Dorondel, *Istorie, societate și zone umede în Sud-estul european* (2022-2024)

Programul 4. Instituții, religie și colonizare în Antichitatea greacă. Coordonator: Vasilica Lungu. Programului îi sunt asociate parteneriate cu Muzeul Luvru (Paris) și ICEM-Tulcea (2021-2024), colaborări cu Institutul Canadian din Atena în vederea finalizării proiectului de la Lesbos, privind cercetarea și publicarea rezultatelor săpăturilor arheologice din situl Kastro-Mytilene, respectiv cu AOROC Paris și Universitatea Lyon Lumière 2, în proiectul Labraunda (1 iulie - 10 septembrie 2021).

Lucrări planificate:

1. Vasilica Lungu, *Cetățile ioniene Orgame și Tomis. Dinamica evoluției lor istorice în context egeo-mediteranean (sec. VII-I a. Chr.)* (2021-2024).

Programul 5. Literatura bizantină (sec. XI-XV): ediții, traduceri și studii istorico-filologice. Coordonator: Simona Nicolae.

Lucrări planificate:

1. Simona Nicolae, *Manuel Paleologul: scrisori și versuri creștine. Ediție, traducere, studiu* (2021-2024)
2. Mihail Mitrea, *Ediția critică a Cuvântului encomiastic la Sfinții Apostoli (BHG 160h) compus de patriarhul Filotei Kokkinos* (2021-2024)
3. Mircea Duluș, *Din întrebările și răspunsurile lui Theophanes Kerameus și Iustin Filosoful (Ἐκ τῶν ζητήματων καὶ ἐπιλύσεων Θεοφάνου Κεραμέως καὶ Ἰουστίνου φιλοσόφου): ediție critică, traducere și comentariu* (2022-2024)

Programul 6. Tradiția bizantină în Sud-Estul Europei (sec. XIV-XVII). Coordonator:

Petre Guran. Programului îi sunt asociate trei proiecte de cercetare, cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe: *Religious rhetoric of power in the Byzantine and Balkan Middle Ages* (2023-2025); cu Institutul de Studii Bizantine al Academiei Sârbe: *Byzantine Heritage in South-Eastern Europe in the Middle Ages* (2023-2025); respectiv Institutul de Studii Slavone al Academiei Cehe de Științe: *The bilingual (Church Slavonic - Romanian) Grammar of the 17th century attributed to Staico Grammaticus* (2023-2025).

Lucrări planificate:

1. Petre Guran, *Criza civilizației constantiniene în Bizanțul târziu și începuturile secularizării în spațiul geopolitic al Ortodoxiei* (2023-2025)
2. Oana Iacubovschi, *Viața și minunile Sfântului Gheorghe în Moldova (secolele al XV-lea- al XVI-lea). O analiză din perspectivă literară și iconografică* (2023-2025)
3. Mihail-George Hâncu, *Palia istorică în spațiul bizantino-slav* (2020-2024)
4. Ioan Gabriel Alexandru, *Catalogul manuscriselor juridice din Biblioteca Academiei Române* (2022-2024)

Programul 7. Sud-Estul Europei și Mediterana Orientală în epoca otomană (sec. XV-XIX). Coordonator: Viorel Panaite.

Lucrări planificate:

Radu Dipratu, *Evoluția înțelegerilor de pace și comerț între Imperiul otoman și Anglia (1580-1675)* (2024-2026).
Viorel Panaite, *Dimitrie Cantemir și dreptul otoman al războiului și al păcii* (2024-2026).

Programul 8. Relațiile Sud-Estului Europei cu Orientul Apropiat și Caucazul. Coordonator: Ioana Feodorov.

Lucrări planificate:

1. Ioana Feodorov în colaborare cu Yulia Petrova și Mihai Țipău, ediția arabă și traducerea engleză a filelor 1v-94r din manuscrisul arab al *Jurnalului de călătorie* al lui Paul din Alep, predare spre publicare la Editura Brill, vol. 1 din seria *Paul of Aleppo's Journal*. (2022-2024)
2. Nicholas Bishara, studiu dedicat cercetării manuscriselor arabe creștine din Biblioteca Academiei Române București și Filiala Cluj (2022-2025).

Programul 9. Neoeleenismul în Sud-Estul european: erudiție, mobilitate, modernitate.
Coordonator: Lia Brad Chisacof.

1. Lia Brad Chisacof, *Ediția „Condicii limbii românești” a lui Iordache Golescu (Ms. rom. 1595 BAR)* (2018-2024)
2. Mihai Țipău, *Scrierea istorică a lui Athanasios Ipsilantis Komninos. Traducere în limba română cu note istorice și filologice* (2017-2024)
3. Ștefan Petrescu, *Arendașii „sud-dunăreni” în România secolului al XIX-lea* (2020-2024).
4. Marilena Vlad, *Ediție critică și traducere din limba greacă a operelor lui Teofil Coridaleu. Comentariul la tratatul Despre suflet, vol. II* (2023-2025).

Programul 10. Relații interbalcanice în secolele XIX-XX. Coordonator: Daniel Cain.

Programului îi este asociat un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe: *In the Spirit of Modernisation: State and Society in Southeast Europe (19th-20th centuries)* (2022-2024) și un proiect de cercetare bilateral cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe: *Institutions and personalities in international relations in Southeast Europe, 19th – 20th century* (2023-2025)

Lucrări planificate:

1. Daniel Cain, *Relații militare româno-bulgare (1912-1918)* (2021-2024)
2. Florin Țurcanu, *Fascismul românesc - între critica democrației, participarea la vot și cucerirea puterii politice* (2024-2025)
3. Ligia Livadă-Cadeschi, *Războiul în memorialistica medicilor români* (2024-2026)
4. Virginia Blînda, *Literatura juridică a carantinelor (1832-1852)* (2024-2026)
5. Constantin Ardeleanu, *Ingineri și infrastructură de transport în regiunea Dunării de Jos în secolul al XIX-lea*, (2022-2024).

Programul 11. Relațiile Sud-Estului Europei cu spațiul italian (sec XIII-XVII).
Coordonator: Andrei Pippidi.

1. Andrei Pippidi, *Culegere de documente italiene cu privire la Țările Române (sec. XVI-XVIII)* (2023-2024)
2. Alessandro Flavio Dumitrașcu, *Veneția și Ancona la Marea Neagră în secolele XV-XVI* (2022-2024)
3. David L. Neagu, *Armenii și politica orientală a Sfântului Scaun în secolele XIII-XIV* (2022-2024)

**PROIECTE DE CERCETARE ÎN CADRUL COOPERĂRII INTERACADEMICE
ASOCIATE PROGRAMELOR DE CERCETARE ALE INSTITUTULUI**

Proiectul 1. Continuity, Unity, Cultural and Linguistic Diversity in Southeastern Europe (Medieval and Modern Times). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 2. **Coordonatori: Cătălina Vătășescu și Lora Taseva.**

Colectivul de cercetare român: Cătălina Vătășescu, Cristina Codarcea, Mihail-George Hâncu, Simona Nicolae, Lia Brad Chisacof, Oana Uță-Bărbulescu, Dana Zamfir, Iulia Mărgărit, Cristina Feneșan.

Proiectul 2. La cité Orgamé/Argamum et son territoire: archéologie d'un paysage antique (2021-2024). Programul II franco-român coordonat de Institutul de Studii Sud-Est Europene și Institutul de Ecologie Muzeală Tulcea din partea română și de Muzeul Luvru, din partea franceză, asociat Programului de cercetare nr. 4. **Coordonatori: Vasilica Lungu și Alexandre Baralis.**

Proiectul 3. The Byzantine Heritage in South-Eastern Europe in the Middle Ages (2022-2025). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Bizantine al Academiei Sârbe de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 6. **Coordonatori: Andrei Timotin și Srdjan Pirivatrić.**

Colectivul de cercetare român: Andrei Timotin, Petre Guran, Oana Iacubovschi, Mihail-George Hâncu, Mihail Mitrea, Mircea Duluș, Ioan-Gabriel Alexandru.

Proiectul 4. Religious rhetoric of power in the Byzantine and Balkan Middle Ages (2013-2025). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 6. **Coordonatori: Andrei Timotin și Ivan Biliarsky.**

Colectivul de cercetare român: Andrei Timotin, Oana Iacubovschi, Mihail Mitrea, Mircea Duluș, Mihail-George Hâncu, Ioan-Gabriel Alexandru.

Proiectul 5. Institutions and personalities in international relations in Southeast Europe, 19th – 20th century (2023-2025). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Istorice al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 10. **Coordonatori: Daniel Cain și Vladimir Zlatarsky.**

Colectivul de cercetare român: Daniel Cain, Florin Țurcanu, Constantin Ardeleanu, Ștefan Petrescu.

Proiectul 6. In the Spirit of Modernization: State and Society in Southeast Europe (19th-20th centuries) (2021-2023). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Balcanistică și Centrul de Tracologie al Academiei Bulgare de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 10. **Coordonatori: Stelu Șerban și Alexandre Kostov.**

Colectivul de cercetare român: Stelu Șerban, Daniel Cain, Ștefan Dorondel, Constantin Ardeleanu.

Proiectul 7. Tangible Things: Restoring Encounters with the others through non-european ethnographic objects in East-Central and South-Eastern Europe (2023-2025). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Arheologie și Etnografie al Academiei Polone de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 3. **Coordonatori: Stelu Șerban și Dagnosław Demski.**

Colectivul de cercetare român: Stelu Șerban, Ștefan Dorondel.

Proiectul 8. The bilingual (Church Slavonic - Romanian) Grammar of the 17th century attributed to Staico Grammaticus (2023-2025). Proiect de cercetare în colaborare cu Institutul de Studii Slavone al Academiei Cehe de Științe, asociat Programului de cercetare nr. 6. **Coordonatori: Mihail-George Hâncu și Vladislav Knoll.**